

Ez egy elvarázsolt hely. Mások nem látják, csak én.

Látok minden falazóblokkot, minden folyosót, minden ajtót. Látom a titkos lépcsőkhöz vezető ajtókat, és a kőtornyokba tartó lépcsőket, és az ablakokhoz vivő tornyokat és a tágas, tiszta égre nyíló ablakokat. Látom a szobát, ahol a homályos, üres orvosi csövek átkígyóznak a padlón, az igazgató ujjára várva, hogy megnyomja a piros gombokat. Látom a titkos alagsori zugokat, ahol rozsdás konzervdobozok rejtik a halottak urnáit, az urnák pedig a padlóra pergetik hamvaikat, míg a kiöntő folyó áradása ki nem mossa a hamut, hogy az égnek integető fű alatti talajt táplálja. Látom a puha bóbítás éjmadarakat, ahogy lehullnak az égből. Látom az aranyszőrű paripákat, ahogy mélyen a föld alatt vágatnak, hátukról a hó olvadt fémként hömpölyög. Látom, hol bújnak az emberkék apró kalapácsaikkal, és hogy táncolnak az ördögfiókák, míg lassan kattog a kemence.

A legcsodásabb elbűvölt dolgok esnek meg itt – a legcsodásabbak, amiket csak el tudsz képzelni. Szeretném elmondani neked, míg van időm, mielőtt behúzzák a fekete függönyt, és még utoljára meghajolok.

Hallom őket: a bukott papot és a hölgyet. Lépteik nesze, akár az eső halk susogása a kőpadlón. Halkan, lágyan beszélgetnek, hangjuk vízáramlatként hullámszik és megállapodik a zárkám

előtt. Amikor beszélni hallom őket, záporra, vízre, kristálytiszta folyókra gondolok, amikor pedig elhallgatnak, az olyan, mint a vízesés zubogása.

Olyan mélyen tudatában vannak egymás jelenlétének, hogy nincs szükségük teljes mondatokra.

– Most merre? – kérdezi a bukott pap.

– A szobába – válaszolja a hölgy.

– Nehéz lesz.

– Nem azok mind? – Ismét meghallom hangjában a záport.

A hölgy még nem vesztette el a szabadság hangját. Amikor nevet, hallani a fák közt motozó szelet és a járdára cseppenő vizet. Érezni arcunkon az eső gyengéd simogatását és a nyílt terekben hangzó nevetést, mindazon dolgokat, amiket mi a zárkasoron sosem érezhetünk.

A bukott pap is hallja ezeket a hangjában; emiatt fél tőle. Hová vezet ez a szabadság? Jóra semmiképp, dobolja a szíve.

– Melyik? – kérdezi.

A hölgy egyike azon keveseknek, akik a nevünkön szólítanak minket. Az ügyfele neve úgy gurul ki a szájából, akár egy ékkő. A hölgynek sejtelve sincs, milyen becsesen hangzik.

– York. – A férfi a mellettem lévő zárkában.

A halálsoron a többiek azt mondják, az anyja egy rabszolgáról nevezte el, aki Lewisszel és Clarkkal együtt utazott, vagy arisztokrata angol apja után, aki valami hírneves tengerentúli városból származott – csak a börtönben úszhat meg az ember ekkora hazugságot.

York tudja, hogy az igazság mit sem számít idebent. Itt a hazugságok, amiket mondasz, azzá a személlyé válnak, akivé leszel. Odakint a napfény és a valóság visszazsugorítja az embereket valódi méretükre. Idebent az emberek felnőnek árnyékaikhoz.

Arcomat a málladozó falhoz szorítom. A puha kő elnyeli hangjukat, de már megtanultam, hogyan hallgatózzak. A moháról és a kőről csipegetem fel a szavaikat.

A bukott pap figyelmezteti, hogy ez az ügy különösen nehéz lesz.

– Készen áll rá – hallom.

– Ilyen hamar? – kérdezi a hölgy.

Hallom hangjában a könnyörgést. Hogy lehet, hogy a bukott pap nem hallja? De észre sem veszi. Túlságosan lefoglalja a hölgytől való félelme.

A bukott pap nem hallja tulajdon hangjában az ostorozást, amikor a hölgygel beszél. Nem hallja a sóvárgást, a vágyakozást. Nem érzi a világ csodálatos vadságát. Bár ezen az elvarázsolts helyen él, nem látja a varázslatot a hölgyben; nem látja a varázslatot sem itt, sem máshol.

Számomra erre a magánzárkasorra kerülni olyan volt, mint menedékre lelni. A pap számára a száműzetésnél is rosszabb. Nemrég érkezett, kedvetlen arccal, ritkuló hajában a neoncövek csillogásával, szeme körül száradó ráncokkal.

Ez a hely megfagyaszt. Aztán egy napon kiolvasztanak, a H blokk végébe visznek, és halott vagy.

– Később találkozunk – mondja a bukott pap.

Elveszem fejem a faltól.

A hölgy elmegy a cellám mellett. Végigaraszolok a zárkafal mentén a rácsok felé, óvatosan, nehogy meglásson. Ha megfordul, majd a priccsemre ugrom, és elbújok a takaró alatt. De továbbmegy.

Közelebb kúszom a rácsokhoz, hogy figyeljem a járását. Megpillantok egy háromszögnyi inget keskeny derekánál, majd a sar-

kát is. Gyakorlottá váltam ebben a játékban, ezért olykor még többet is elcsípek: egy fényes, fekete hajfürtöt, egy kagyló alakú fület.

Figyelmesen fülelek, ahogy léptei elhalkulnak a sor végén, kiélvezek minden apró, tompa koppanást, elraktározom későbbre.

A bukott pap is ott van, a zárkám másik oldalán, és nézi, ahogy a hölgy megy. Lassan megfordul, és a másik irányba indul. Léptei döngnek, akár az ólom. Egy rab odakiált neki – Striker az, a másik oldalamon –, és a pap vonakodva, ajkán előkészített, vigasztaló szavakkal a rácsokhoz lép. Inge alatt verejték a hölgygel folytatott beszélgetés után. Az izzadság lecsorog lábszárán és csupasz bokájáról félcipője alá csöpög a lyukacsos kőre. Leszivárog a föld alatti barlangokba, ahol az aranyszőrű lovak vágatnak, de senki sem látja.

A hölgy nem néz vissza a bukott papra. Elsétál, háta egyenes és merev. Eszébe jut a férfi, de elhessegeti a gondolatokat. Tiszta fejre van szüksége, mikor új ügyfelével találkozik.

A férfiak némán nézik, ahogy elhalad. Senki sem füttyül a hölgy után.

A hall végében keskeny, régi lépcső emelkedik ki a homályból. Itt vagyunk eltemetve a zárkasoron, mélyen a fenti cellatömbök alatt. Az itteni zárkák sosem láttak napfényt, és a lépcsőház villanykörtéi régiek, fényük pislákol.

A szűk tömlőlépcsők sötét szegletek és száját kiszárító helyek, amelyeket a bölcsek elkerülnek. A hölgy nagy lélegzetet vesz, és elindul fölfelé. Mindig is kínozta a klausztrófóbia. Évekbe telt, mire megszokta ezt a börtönt hangosan döndülő kapuival és a fémzárak ijesztő kattánásával, és saját, mélyre temetett emlékeivel a csapdába zártságról. Úgy küzdötte le félelmeit, ahogyan minden mást – úgy tesz, mintha nem léteznének.

A börtönünkben mégis zavarják a lépcsők. Egyszer felnézett a falra, és egy letört körmöt látott meg a kő repedéséből kilógni. Tud a bűnökről, amelyek a mi elvarázsolt helyünkön esnek meg; a brutalitásról, amiről odakint soha nem hallanak, a szemkitolásokról, erőszakolásokról és gyilkosságokról. Tudja, hogy ezeket a bűnöket nemcsak a rabok, de az örök és a hozzá hasonlók ellen is elkövetik.

A lépcsők olyan régiek, hogy középen lesüllyednek. A kő lyukacsos, felszívja a vért. Ez az igazság, a réges-régi cseppek rózsaszín foltokat hagytak maguk után. A pecsétek beleivódtak a vénséges kövek szegélyébe, gondolja a hölgy.

A felső lépcsőfordulóra ér, és megkönnyebbülten felsóhajt. Az ajtó néma folyosóra nyílik. Most legalább a földszinten van. Befordul még egy keskeny folyosóra, majd felmegy egy újabb, meredek lépcsőn.

Ott fent egy régi beugró fölött végre ott a szoba, amelyet a smasszerek könyvtárának neveznek.

Nagy, tágas helyiség, körös-körül hatalmas, régi, bőrkötéses könyveket tartalmazó polcsorokkal. Ezek a holtak főkönyvei, még a számítógépek előtti időkből. Az örök néha leveszik őket a látogatók kedvéért, hogy megmutassák az ósdi neveket és a pókhálószerű kézírást. Az egyik főkönyvben benne van egy nagy-nagybátyám, bár ezt sosem ismerném el nyíltan. Elbert James Knowles, áll halvány kézírással benne, és a halála dátuma. Az én halálomat, azt hiszem, láthatatlan tintával írják majd bele a falak titkos csatornáiba, ahol a kis emberkék mászkálnak kalapácsaikkal. Számítógépekről nem mondhatok semmit. Még sosem láttam egyet sem.

A smasszerek könyvtárának közepén egy régi, összevissza karcolt íróasztal áll. Egy ór feszeng zordonan a túl szűk székben. Nagydarab, úgy tűnik, rosszkedv nyomasztja. Ebédszüne-

tet tart. A kék egyendobozból eszik, amelyet minden smasszer használ, amelynek harmonikaszerűen záródó teteje van, és az egyes részeit könnyen ki lehet pattintani, amikor csempészárut keresnek. Időnként kábítószer-kereső kutyát hoznak be, hogy szimatolja végig az ebédeket, bár valójában nincs mód teljesen megakadályozni a csempészetet, ebben a börtönben legalábbis, ahol nagy a kísértés, a stressz óriási, a korrupció pedig mindennapos. Amikor egy ór száz dollárért tud túladni egy pakli cigin odabent, a kísértés nyilvánvaló.

Az ór egy összenyomorgatott szendvicssel int a hölgynek. Szabadon beléphet a szoba túlsó végén nyíló ajtón.

Ennek az ajtónak a túloldalán a halálsor látogatószobája van. A halálsor fegyencei viccesen szabadulósobának nevezik.

A halálsor látogatószobája aprócska. A mennyezeten gyönyörű régi, sárga üveg lámpatest – nemcsak fémkalitkában lógó villanykörte, hanem igazi lámpa, amely meleg fényt áraszt. Valódi faasztal is áll a szobában, és az ember elképzeli, hogy halványan citromtól illatozik, noha tudja, hogy senki sem mosza le egyébbel, mint szappanos, szürke vízzel.

A szobában a túlsó fal ablaka a fontos. Ha a fegyencek megfeszülnek kicsit, láthatják az eget. A felhők egyik nap bolyhosak és fehérek, máskor rózsaszín és mályva színezi meg őket, vagy belülről felgyújtja őket a naplemente fénye.

Az ablak az oka, hogy a halálsor lakói a látogatószobába mennek találkozni ügyvédekkel és nyomozóikkal. Az ügyvédek azt hiszik, az ügyfeleik őket akarják látni. Ez nem így van, ők az ablakot akarják látni. Amikor a látogatásnak vége, és láncra verve visszavezetik őket a lenti magánzárkába, ahol napjaikat egy száznolcvanszor kétszázhetven centiméteres, ablaktalan cellában töltik, friss levegő nélkül, egy lapos priccs és egy nyitott véccésésze társaságában, amelynek kávéjában sö-

tétbarna, végtelen csík fut körbe, fent pislákoló villanykörtével egy fémkalitikában, akkor arra a zsebkendőnyi égboltra emlékeznek. Hónapok, évek telhetnek el a zárkasoron a látogatások között. De azokon a ritka napokon, amikor a látogatószobába hívják őket, tudják, hogy látni fogják az eget.

York már a ketrecben várja a hölgyet.

Az akkora, hogy egy ember még épp elfér benne. Két méter hetven centi magas és vas keménységű, gyalult farácsok alkotják. Az 1800-as évek elején egy louisianai társaság, a Dugdemona Holdings gyártott ilyen ketreceket a rabszolgahajókon Afrikából importált fából. A ketreceket a rabszolgák készítették, és gyakorta ők is haltak meg bennük. Kis városok vásárolták ezeket, ahol a börtönőröknek szükségük volt valamire, ahová az őrzöngőket és az örülteket zárhatják, valamint az ültetvények, ahol a birtokosoknak zárkák kellettek a szőkevények számára. A Dugdemona ketrecek népszerűek voltak a büntetés-végrehajtók és forradalmárok között egyaránt, mind cellaként, mind kínzókamraként. Nem egy ember halt éhen egy Dugdemona ketrecben.

A híres-nevezetes ketrecekből mára csak maréknyi maradt az országban. Az egyik a mi elvárásolt helyünkön van, és arra szolgál, hogy a halálsor lakói abban fogadják hivatalos látogatóikat. Itt várja York a hölgyet.

A hölgy a ketrec előtti egyetlen székben ül. Mozdulatai kiszámítottak és lazák.

A hölgy és York egymást tanulmányozzák.

York szeme sötét és hosszúkás, akár egy ragadozó madaré. Vékony arcából kiugranak arccsontjai, keskeny koponyáját finom szálú, sötét haj borítja. A föld alatt töltött évek ellenére

bőrének telt, gyantasárga színe van. Általában azok, akikkel a hölgynek dolga van, kifakultak a föld alatt töltött évektől. A fehérek furcsa, áttetsző árnyalatot öltenek, mint a zselatin, a feketék a padlizsán szomorú színére váltanak. York megtartotta a színét, mintegy dacból.

A hölgy látja, hogy York alacsony, hajlott és furcsa formájú, mintha csontjai torzán fejlődtek volna. Még a ketrecben is visszafogott erőt sugároz a tartása.

Papírpapucsá fölé van bilincselve a bokája. Egyik bokaperecéhez nehéz lánc kapcsolódik, és átkígyózik a farácsok között a kőfalba ütött nagy pecekig. A lánc arra szolgál, ha néhan valami viccessel próbálkozna. A vicces próbálkozások vége soha nem igazán vicces. Már feltűnt.

A hölgy látja, hogy York elülső fogai furcsán kicsorbultak, közepükön kis vágattal – mintha Isten vagy az ördög azt akarta volna, hogy szétágazzon. Ezek a csorba fogak meglepően tiszták. Háromszor mossa napjában, mondja el bárkinek majomgrimaszával. A priccse lepedőjéből kihúzott szálakat használja fogselyem gyanánt. Négyszázszor, röhögcséli annak, aki zárkájába ajtaja előtt hallgatózna. York állandóan litániázik. Néha napokig mondja ugyanazt a monológot, míg az örök megesküsznek, hogy beleőrülnek, ha még tovább kell hallgatniuk, utána visszavonul cellája mélyére, és a kezét bámulja.

York szeret arra gondolni, hogy mit gondolhatnak más emberek. Azt hiszi, ebből előnyt kovácsolhat. Azt mondja, tizenkét év a halálsoron kiélezte pszichikai képességeit, de persze, állítja, ő mindig is médium volt. Mint ahogyan a vak ember szaglása is javul. York azt mondja, az élete segítette a gondolatolvasáshoz. Azt mondja, a magánzárkánk végletesingerszegénységétől lett

jobb abban, amiben mindig is a legjobb volt: hogy mások fejébe lessen.

Persze, mikor ilyesmiket mond, az örök csak a szemüket forgatják, és hozzáfűzik, hogy az egyetlen fej, amelybe York beleshet, a sajátja.

Most éppen York úgy hiszi, a hölgy rá gondol. Azt hiszi, a nő sajnálja őt, a szerencsétlen új ügyfelet, aki tizenkét éve várja a halált.

A hölgy egyáltalán nem erre gondol. Még csak nem is York-ra. Azon töpreng, mennyire lesznek rosszak az utak hazafelé. A tavaszi időjárás szeszélyes, és az áradások elzárhatják a mi elvarázsolt helyüinktől elvezető egyetlen utat. Ha ez bekövetkezne, meg kéne szállnia a legközelebbi hotelben, ahol kattognak a radiátorok és penészszag terjeng. Elméje elszakadt új ügyfelettől. Így jobban megy. Még noteszt sem hozott az interjúra.

A hölgy Yorkra mosolyog, és ellazul a székében. Egész nap talpon volt, jó érzés ülni végre. Az ablak esőfelhőktől zsúfolt, palasötét égboltot mutat. Fölöttük meleg a sárga lámpatest.

A hazugokkal teli börtönben a hölgy rendelkezik a hitelesség előnyével. Még egy York-féle ember – különösen egy York-féle – is látja, hogy a mosolyában nincsen hamisság. Helyette melegség, kedvesség és valami acélosság. Bármit elmondhatsz nekem, üzeni a szeme, mert meglátom a szépséget mindenben, amit mondasz.

Yorknak előbb-utóbb mondania kell valamit, bármit, mozgatnia kell a száját és enyhítenie a kaparást a torkában. A szavak nyersen gördülnek le nyelvéről, akár a sziklák, de hamarosan simára kopnak, és minél többet hallja magát beszélni – áldott megkönnyebbülés, valaki csak azért jött, hogy *meghallgasson* –, a magánhangzók lekerekednek, a mássalhangzók planétákká dagadnak, majd táguló univerzummá válnak a nő sötét sze-

me fényében. Hall engem, gondolja York megvadulva – *hall engem.*

York addig-addig beszél, míg szavai még számára is versként csengenek. Elmeséli, miért jelentkezett a halálra.

– Nem csak arról van szó, hogy kínzás – mondja – ketrecbe zárva lenni. Hanem hogy soha nem érhetek senkihez, nem mehetek ki, nem szívhatom be a friss levegőt. Szeretném még utoljára érezni a napot.

A nő tekintetébe váratlanul távolság költözik. Amit a férfi mondott, igaz, de nem eléggé.

– Oké. Belefáradtam az értelmetlenségbe – ismeri be York. – Végeztem, rendben?

Beszél a katyvaszról a bensőjében. Azt mondja, mindenki azt hiszi, hogy a szociopáták szuperokos bűnözők, de ő csak egy zavarodott fickó, aki nem tudja, miért teszi, amit tesz. Csak van benne valami kapcsolóféle, és amikor az bekapcsolódik, nem tud leállni.

– Ha lenne értelme, elmondanám önnek. Amikor embert ölünk, annak valamiféle értelemmel kéne bírnia. De nincs értelme. Soha nincs.

A hölgy bólint. Megérti.

Minden elárult titokkal sötétebb és elégedettebb lesz a szeme. York látja az értékes ablaknyíláson át, hogy felszakadoztak az esőfelhők, és az égbolt is elsötétült. Egy örökkévalóság óta beszél; elmondta a nőnek a titkait, amelyeket mindenkinek félt elmondani, olyan titkokat, amelyekről gyanítja, hogy a hölgy mindvégig tudott róluk.

A hölgy tekintete olyan, mint azé az emberé, aki megkóstolta egy pisztolycső végét és finomnak találta. Szeme megtelik valami furcsa, csodálatos bánattal, mintha a világ minden szépségén és fájdalmán ámulna.

A hölgy feláll. York most először veszi észre, milyen kicsi: úgy fest, akár egy sötét hajú veréb. Szintén sötét, hosszúkás szeme akár a férfié is lehetne, keskeny koponyája szintúgy. Csontjai azonban hosszúak és kecsesek, míg Yorkéi hajlottak, ferdék.

A hölgy fölemeli a kezét, ami lehetne „vizontlításra” és „igen” egyaránt.

York óvatosan emeli fel a kezét. Ujjai soványak a használat hiányától. A rácson kívülre nyújtja őket, a remény örök gesztusaként: érints meg.

A nő ismeri a szabályt. Az emberi érintést megtagadták a halálsor lakóitól. Ez része a büntetésüknek. Csak ezért a gesztusért elveszítheti az engedélyét. Így aztán másik ajándékot ad. Olyan közel lép, hogy York érezhesse melegét.

A börtönigazgató utálja. De mi nagyon szeretjük a hölgyet.